

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΙΣΣΑ ΦΑΙΣ

**Δέκα ερωτήσεις, περισσότερο
αφορμές και σπινθήρες για
μια συνομιλία ανάμεσα σ'
έναν επίμονο αναγνώστη
και ένα πρόσωπο της
γραφής. Σήμερα ο ΚΩΣΤΑΣ
ΚΑΒΑΝΟΖΗΣ απέναντι σ'
ένα ερωτηματολόγιο που
επιχειρεί να ψηλαφίσει,
εντός κι εκτός αφηγηματικής
επιφάνειας, διαθέσεις,
εμμονές, αναγωγές.**

• **Γράφετε συνεχώς το ίδιο βιβλίο ή στο έργο σας εντοπίζετε τομές και ασυνέχειες;**

Μου φαίνεται ότι γράφω πάντα για το ίδιο πράγμα, από διαφορετική όμως σκοπιά κάθε φορά. Τη μετατόπιση την αναλαμβάνει η γλώσσα. Το κάθε βιβλίο μου θέλω να έχει τη δική του μοναδική γλώσσα. Αν δεν καταφέρω να τη βρω, δεν μπορώ να πάω παρακάτω. Επιστρέφω ξανά και ξανά στην αρχή ώσπου ή να την ανακαλύψω ή να τα παρατήσω.

• **Εκτός από τη λογοτεχνία, τι άλλο καθορίζει και φωτίζει το έργο σας;**

Οι άνθρωποί μου, όσοι κατά καιρούς με συνόδευσαν κι όσοι συνεχίζουν να με συνοδεύουν. Οι τόποι μου, όλα τα μέρη απ' τα οποία έχω φύγει. Η επιφάνεια κι ο βυθός της θάλασσας, που πάντα μου λείπουν.

• **Υπάρχει κάποιο βιβλίο που βιαστήκατε να το παραδώσετε στον εκδότη σας και κάποιο άλλο που το απωθείτε, το «φοβάστε» μέχρι σήμερα;**

Υπάρχει και είναι το ίδιο ακριβώς: το πρωτόλειό μου. Βιαζόμουν σαν τρελός να το εκδώσω και είχε απορριφθεί πάνω από δέκα φορές, μπορεί και είκοσι. Λοιπόν παρέμεινε ανέκδοτο κι όλο το κλωθογυρίζω στο μυαλό μου να το ξαναπιάσω. Αλλά αυτή την επιστροφή στην αφετηρία τη φοβάμαι.

• **Τρεις τίτλοι βιβλίων που σας σφράγισαν στο πέρασμα του χρόνου, εντός κι εκτός κειμένου...**

Το «Χωρίς οικογένεια» του Μαλό, που μου άνοιξε τον δρόμο για το διάβασμα, το «Η ζωή είναι αλλού» του Κούντερα, που μου επιβεβαίωσε στα δεκαεπτά μου τον τίτλο του, το «Περί έρωτος και άλλων δαιμονίων» του Μάρκες, που με ξαναγύρισε στο διάβασμα μετά από ένα ικανό διάστημα αποχής.

• **Υπάρχουν αρνητικές κριτικές που σας βοήθησαν και θετικές**

Είμαστε ένα δυσπρόσιτο και παράξενο χωριό...

που υπομειδιάσατε;

Έχουν συμβεί και τα δύο. Όχι όμως μόνο με κριτικές που ακολουθούν τα βιβλία μου αλλά και με εκείνες που προηγούνται από αυτά. Φίλοι που κρίνουν κείμενά μου πριν τα δημοσιεύσω μου προκαλούν ποικίλες αντιδράσεις.

• **Υπάρχει κάποιος παλαιότερος και κάποιος νεότερος Έλληνας συγγραφέας που σας έλκει η γραφή του;**

Επιστρέφω πάντα στον Παπαδιαμάντη και στον Σολωμό. Με συναρπάζει πάντα ο Βαλτινός, με γοπετεύουν αρκετοί

νεότεροι συγγραφείς.

• **Σήμερα, υπάρχουν λογοτεχνικές συντροφικές που διαμορφώνουν το πνευματικό κλίμα της εποχής;**

Έχω την αίσθηση πως πάρες υπάρχουν αλλά δεν διακρίνονται για τη σταθερότητά τους. Μπορεί το ίδιο να ισχύει και για το πνευματικό κλίμα της εποχής. Δεν είναι απαραίτητως κακό.

• **Για ποιο λόγο η παρουσία της ελληνικής λογοτεχνίας εκτός συνόρων είναι τόσο νωθρή και αποσπασματική;**

Για λόγους με τους οποίους ιδιοσυγκρασιακά δεν μου αρέσει να απασχολώ τη σκέψη μου, όπως π.χ. η ανυπαρξία σταθερής πολιτικής στον χώρο του βιβλίου. Σκέφτομαι καμιά φορά ότι είμαστε ένα δυσπρόσιτο και παράξενο χωριό με όλα τα ελαττώματά του, που όμως αν το ανακαλύψει και το επισκεφτεί κανείς, δεν θα το ξεχάσει εύκολα.

• **Η πολιτική συγκυρία, εντός και εκτός της χώρας, αλλά και η γλώσσα και ο τρόπος της ενημέρωσης αγγίζουν το συγγραφικό εργαστήρι σας;**

Λέω πως όχι. Αλλά κανείς δεν είναι ξεκομμένος απ' τον καιρό του. Όλα έχουν κάτι να αφήσουν, έστω και αν αυτό δεν είναι εμφανές σε πρώτη ματιά. Κι αν ο κόσμος έξω καίγεται κι εσύ δεν έχεις μάτια να τον δεις, πάλι οι φλόγες θα σε τυλίγουν και οι στάχτες θα στροβιλίζονται γύρω σου.

• **Σας απασχολεί αν, μετά θάνατον, θα σας θυμούνται μέσα από το έργο σας;**

Όταν είχα ξεκινήσει να γράφω, νόμιζα ότι είχα ανακαλύψει τον τρόπο να γεύομαι την αιωνιότητα. Όσο μεγαλώνω και ξεχωρίζω τις γεύσεις καλύτερα, τόσο λιγότερο με απασχολεί η αιωνιότητα σε κάθε της πτυχή.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΑΝΟΖΗΣ
Τζάμπα η παράταση

✱ Ο Κώστας Καβανόζης (Κομοτηνή, 1967) υπηρετεί ως φιλόλογος στη μέση εκπαίδευση. Η συλλογή διηγημάτων «Τζάμπα η παράταση» (Πατάκης) είναι το έκτο πεζογραφικό βιβλίο του.

